

**Opening Burgerschapskonferentie over de rol van docent in het democratisch speelveld,
7 oktober 2025 in Gouvernement in Maastricht**

(Gesproken woord geldt)

Beste mensen,

Welkom hier in het Gouvernement,
ofwel het Limburgs huis van de democratie.

Ik heet jullie welkom als gouverneur
die als kind maar één droom had,
en dat is net als jullie,
voor de klas staan.

Noem het maar een roeping,
die je pas op latere leeftijd
onder woorden kan brengen;
met iets in de zin van 'dat je kinderen
kennis en kunde wilt bijbrengen' en
– zo heb ik dat ooit letterlijk gezegd –

“een bijdrage wil leveren
aan **een beschaafde samenleving.**”

En ja, mijn droom is uitgekomen.
18 jaar heb ik voor die klas gestaan;
ben ik schoolmeester geweest,
en heb ik ook écht mogen ervaren
dat het een prachtvak is.

Hoe heerlijk het is,
dat je kinderen kunt helpen,
hun talenten, kansen en mogelijkheden
te ontdekken én in te zetten ...

en daarmee steeds
een nieuwe generatie

kan inspireren
iets van hun leven
én samenleving te maken.

En hoe het helemaal prachtig is,
als je een kind
bij wie het op school
allemaal niet vanzelf kwam aanwaaien,
later tegenkomt en hoort
dat alles is goedgekomen;
en/of een mooi vak onder
de knie heeft gekregen,

Dát je zo'n positieve invloed
kan hebben,
dat vond ik misschien wel
het allermooiste
van het onderwijsvak.

Dus ja, ik was zo'n overtuigd
'influencer voor de jeugd';
en dat zou ik nog zijn,
als zich niet
een tweede roeping
had aangediend;
en wel die van de politiek.

Ik wilde namelijk
óók oplossingen zoeken
voor problemen in die samenleving;

het liefst sámen met die
samenleving.

Een mooi voorbeeld
stamt uit mijn tijd als wethouder,
in Boxmeer;

nádat ik daar gemeenteraadslid was geweest;
en vóórdát ik naar de Tweede Kamer ging
en daar fractievoorzitter van mijn partij werd.

Het is een voorbeeld
over het opknappen van een straat
waarbij we de aanpak
volledig omdraaide.

Dus niet: hier is het plan
waarover we op het gemeentehuis
heel goed hebben nagedacht,

maar gevraagd,
of de bewoners het ermee eens
waren dat de straat
wel een opknapbeurt
kon gebruiken.

Toen het antwoord was
"Ja, een goed idee",
was onze reactie,
"laten we dan samen een plan maken"

En ja, natuurlijk begon dat
een beetje als een Poolse landdag,
maar al overlegend kwamen
de bewoners er zelf ook wel achter
dat het niet opschiet
als iedereen wél parkeerplaatsen wil,
maar níemand ze voor hun deur
wil hebben..

Uiteindelijk is die straat
sneller opgeknapt dan gedacht;
kostte het geen cent meer
en was er maar één bezwaarmaker.

Eén bezwaarmaker die geen
enkele bijeenkomst had bezocht,
en zelf van zijn buurt te horen kreeg,
'dan had je maar moeten meepraten'.

Verder waren de meeste mensen
dik tevreden; en was het
nóg meer hun straat geworden.

Dat zaadje,
beste mensen,
voor die tweede, politieke roeping
werd overigens thuis geplant:
bij de familie Roemer aan de keukentafel
waar hevig werd gedebatteerd
over hoe de ideale samenleving
er uit zou moeten zien.

Waarbij de kinderen
– mijn drie oudere broers, mijn jongere zus en ik –
behoorlijk tornden aan het wereldbeeld
van mijn ouders,
gelovig opgegroeid in de katholieke zuil.

Maar – hoe links of rechts we ook waren –
wij – en dan heb ik het niet alleen over ons eigen gezin –
geloofden allemaal heilig in de democratie;
iets wat in onze ogen
'niet stuk' kon.

Nooit!

Hoe anders is dat vandaag!
Wat de uitdaging voor jullie om

'een bijdrage te leveren

aan een 'beschaafde samenleving''

toch van een andere orde
maakt dan in 'mijn tijd'.

Want **hoe beschaafd**

- in de zin van maatschappelijk ontwikkeld en welgemanierd -
is deze nog,

als zélf in het hart van onze
democratie – de Tweede Kamer –
je de verwensingen en tirades
om de oren vliegen;

én jullie leerlingen
wellicht thuis hun ouders
zien afhaken omdat
politici 'alleen maar met elkaar bezig zijn,
en níet met het oplossen van problemen.'

Én daar bovenop
jullie leerlingen zelf ook
nog eens in een digitale leefwereld verkeren,
totaal onbekend voor wie
níet meer zo jong is.

Zoveel leerde ook wel die ene
Netflix-serie *Adolescence*,
waarin je alleen
als je de mores en taal
van die online wereld kan doorgronden,
een idee krijgt waarom
een dertienjarige jongen
in hemelsnaam zijn klasgenote doodsteekt...

En tja, wie kreeg
vorige week niet

die *first date* mee,
met die jongen die zich
als 'man' zoveel meer voelde...

Gelukkig trof hij een meisje
– de Limburgse Alanah –
dat hem prima wist
te pareren....

... maar toch,
dat hele 'superieure mannen-gedoe'
past ook in de – wereldwijde - trend
waarbij nogal wat jongeren
wel wat voelen voor een sterke leider,
die het wel eventjes allemaal gaat regelen;
ofwel méér zien in een autocratie
dan in een democratie...

Dan hebben jullie
toch een hoop om tégenop
te *influencen*...

Toch haal ik zelf
nog de nodige hoop
uit de contacten met jongeren
die ik óók als gouverneur
nog steeds heb; en ook bewust zoek.

Zoals twee weken geleden nog
in een debat over democratie
met 100 middelbare scholieren
uit België, Duitsland en Limburg
op de Duitse oorlogsbegraafplaats
in Ysselsteyn.

Op díe plek die in alles uitschreeuwt,
de democratie niet nóg eens

uit handen te geven;
raakte ik echt wel onder de indruk
van wat deze jongeren te zeggen hadden
over vrijheid en democratie. (*Zoals ?*)

(Niet voor niets maakt de
Provincie Limburg het nu ook mogelijk
dat zoveel mogelijk scholieren
zowel deze begraafplaats als
de Amerikaanse begraafplaats in Margraten
kunnen bezoeken.)

Maar wat ik vooral indrukwekkend
– én hoopgevend – vond
was de alternatieve troonrede
die *Spoken Word* artieste Amara van der Elst
vorige maand schreef en presenteerde
op basis van uitspraken en meningen
van Limburgse scholieren over democratie en Nederland.

Écht kippenvel!

Met zinnen als

“genoeg netwerk, maar geen verbinding”

“wij zijn gekomen tot een wereld van verschil”

en het prachtige

“soms verleg je grenzen door het trekken van een streep”

zeg ik: deze troonrede wordt wat mij betreft
verplicht huiswerk voor de nieuwe Tweede Kamer!

Een ander lichtpuntje lees ik
in een vorige week dinsdag

verschenen onderzoek¹,
dat weliswaar rept over toenemende zorgen over democratie,
maar óók over een nog steeds bestaand vertrouwen
in de samenleving zelf; in de ménsen zelf.

Het is ook in die mensen,
in die burgers - in **betrokken** burgers -
dat ik het antwoord zie.

Ik vertelde net over
de debatten aan de keukentafel thuis,
maar ook paar weken geleden,
toen Prinsjesdag voor het eerst in Roermond neerstreek
– een nieuw initiatief om de afstand tussen Den Haag en de regio te verkleinen –
hoorde ik daar een wijkbewoonster vertellen,
dat er vroeger bij haar thuis – met 15 kinderen –
áltijd over politiek werd gepraat.

Vroeger,
aan haar, aan mijn en vele andere keukentafels,
maar nu?

Juist nu
zie ik ons daar héél graag weer mee beginnen;
niet alleen passief toekijken,
maar samen – met wie dan ook –
weer 'het gesprek, de dialoog, het debat' aangaan
over wát een ideale samenleving is.

En als diezelfde betrokken burgers
net als de bewoners van de Bilderdijkstraat van toen,
zich nu ook sámen willen bekommeren
over waar nu bijvoorbeeld al die nieuwe huizen
moeten komen;
en samen – ook al is het niet precies wat je zelf had gewenst –

¹ Haags Centrum Strategische Studies (HCCS) Publieksmonitor Maatschappelijke Stabiliteit, 30 september 2025

maar toch samen best tevreden kunt zijn over het resultaat...

Als we dát samen voor elkaar krijgen,
dat zou het best wel weer eens
een **beschaafde samenleving**
kunnen worden,
die jullie leven als influencer van de jeugd;
een stuk makkelijker kan maken.

En jullie bovenal behoeden
voor het dummy-dom!

Ik wens jullie vandaag
bijzonder veel inspiratie!